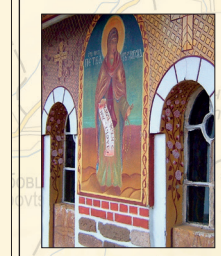

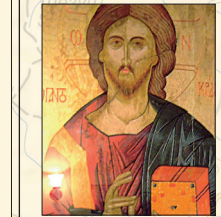

СТОЛИЧНА ОБЩИНА

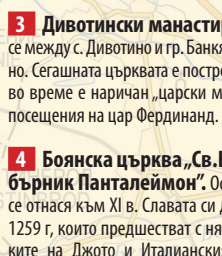
МАНАСТИРИТЕ ОКОЛО СОФИЯ

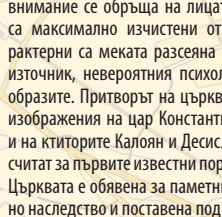
1 Клисурски манастир „Св. Петка“. Намира се на старинния път, водещ някога от София за Брезник (и Белград). Основаването му се губи в Средновековието. Всички съществуващи сгради са от края на ХХ в. Прави впечатление великолепната архитектура на сградите, фреските по фасадите и текстовете от Евангелието, които придават особен чар на това място, разположено на повече от 1000 м.н.в., с великолепна гледка към София и планините наоколо. В новата жилищна сграда се намира параклисите Свети Архангел Гавраил. Действаш, девически.

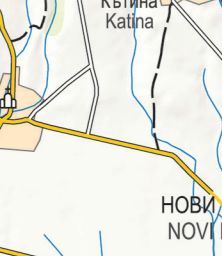
2 Горнобански манастир „Св.Св. Кирил и Методий“. Разположен в красива букова гора, той е наричан още Свети Крал, защото през ХV в. в него са се пазили мощите на канонизирания за светец сръбски крал Стефан II Урош Милутин. Църквата датира от 1875 г. и е изобразена през 1877 г. Изоставен по време на тоталитарното управление, днес от манастира е останала само църквата, която е отворена постоянно за вярващите.

3 Дивотински манастир „Св.Троица“. Намира се между Дивотино и гр.Баня. Разрушаван многократно. Сегашната църква е построена през 1902 г. В по-ново време е наричан „царски манастир“ заради честите посещения на цар Фердинанд, Дейвщаз, мъжки.

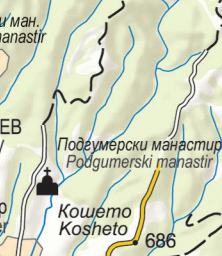
4 Боянска църква „Св.Никола и Св. Безребъчник Пантелеймон“. Основаването на църквата се отнася към ХI в. Славата си дължи на стенописите от 1259 г., които предшават с няколко десетилетия фреските на Джото и Италианския Ренесанс. Най-голямо внимание се обръща на лицата и очите, като сцените са максимално изчистени от излишни детайли. Характерни са меката разсеяна светлина без определен източник, невероятния психологизъм и реализъм на образите. Притворът на църквата пази забележителни изображения на цар Константин-Асен и царица Ирина на ктиторите Калоян и Десислава, като последните се считат за първите известни портрети в нашата живопис. Църквата е обявена за паметник на световното културно наследство и поставена под защитата на UNESCO.

5 Драгалевски манастир „Св. Богородица Витошка“. Манастирът се споменава още във Витошката грамота на цар Иван Шишман (1371-1393). Старата църква е обнoвена и изписана през 1476 г., за което говорят надписите, съпътстващи портретите на ктиторите Радослав Мавър и Вида, както и на по-младите Стахна и граматик Никола. Изображенията имат висока етнографска и артистична стойност. От този период датират и фреските в притвора – старозаветни сюжети и една уникална иррационална сцена от живота на монашеските общности – изграждане на монах в грешния свят, въвн от стените на манастира, за да се бори с изкушенията. През 1932 г. до старата църква е пристроена нова. Изградена е галерия околнoвърст, както и мащабно здание, напомнящо за манастирите в Атон. Действаш, девически.

6 Кремиковски манастир „Св.Георги“. Състои се от две църкви – стара и нова и жилищни постройки. Манастирът е разрушен при нахлуването на османските турци. През 1493 г. местният боярин Радивой почита паметта на децата си Тодор и Драгана, като украсява старата църква със стенописи и ни оставя портрет на своето семейство. Техните изображения са едни от най-старите образци на светски лица в българската стенна живопис и представляват ценен етнографски извор за епохата. Притворът претърпява множество промени през XVI-XVIII в., като стенописите от 1503 г. обхващат „Богородичен акатист“ и сцени от житието на Св. Георги. След десетилетия реставрация, днес стенописите се разкриват в цялото си великолепие и представляват един от най-изящните паметници на монументалната живопис от ХV век в целия православен свят. Действаш, девически.

7 Курилски манастир „Св.Иван Рилски“. Легенди свързват основаването на църковната община с живота на първия български светец. През 1593 г. жителите на околните села помагат за построяването на малка църква. Възстановяването на манастира, а вероятно и изписването му се свързва с името на Св. Пимен Зографски. От запазените отделни сцени най-интересни са „Избиването на вилемските младенци“, както и образите на Св. Иван Рилски, Св. Петка Търновска, Св. Никола Нови Софийски, Св. Георги Нови Софийски. Следващото изписване датира от 1816 г. Свещенослужения се извършват само в празнични дни.

8 Сеславски манастир „Св. Николай Мирликийски“. Основаването на манастира съвпада с период на толерантност към християнското население и засилено строителство в района на Софийската Света гора. Великолепните стенописи от 1616 г. са дело на големия български книжовник и художник иеромонах Св. Пимен Зографски. Наблюдава се навлизането на нови сцени и сюжети, фризове с орнаментални ивици, които в следващите векове се превръщат в еталон. Наред с общо православните светци присъстват и тези с български произход като Св. Иван Рилски, Св. Прохор Пчински, Св. Иоаким Сарандополски, Св. Гавриил Левновски, Св. Теодосий Търновски и Св. Патриарх Евтимий Търновски. На северната стена в наоса на храма са изобразени светите мъченици на възраждаща се България – Св. Георги Нови, Св. Димитрий Нови. Църквата се посещава със съдействието на кметството.

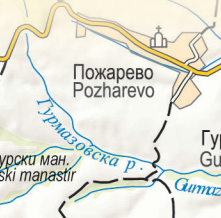
9 Елешнишки манастир „Св. Богородица“. Основан през ХVII в. Интерес представлява църквата. Най-старият от трите стенописни слоя по стените датира от ХVII в. Последни подобрения се правят през 1863 г. от майстори от Самоковската школа. Цялостната реставрация на фреските е завършена през 2005 г. Свещенослужения се извършват в празничните дни.

10 Лозенски манастир „Св. Спас“. Основан е през Средновековието. Сегашната църква датира от 1821 г. като е изписана първо през 1847 г. и още веднъж от Никола Образовисов и учениците му през 1869 г. Сред светците записано са представени тези с български корен начело със Св. Иван Рилски, както и Св. Борис (Михаил), Св. Патриарх Евтимий, Св. Никола Нови Софийски, Св. Георги Нови Софийски, Св. Онуфрий Габровски. Действаш, девически.

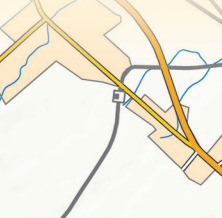
11 Лозенски манастир „Св. ап. Петър и Павел“. Предполага се, че е бил голям мъжки манастир, разрушен при нахлуването на османците около 1382 г. Поради лесната си достъпност не е възстановен, но мястото остава оброчно за местните жители. Църквата на сегашния манастир е осветена през 2005 г. Действаш, девически.

12 Германски манастир „Св.Иван Рилски“. Според легендите манастирът е основан през Х в., на място където Св. Иван Рилски е живял преди да се оттегли в Рила. Днешният храм датира от 1885 г. Великолепните икони са дело на самоковските майстори Иван и Никола Доспевски. През 1928 г. манастирът е предаден във владение на „Ефория Зограф“, създадена за събиране на дарения за манастира „Св. Георги Зограф“ в Света гора, Атон (Гърция). Действаш.

13 Бистришки манастир „Св. Иоаким и Ана“. Изграден е на мястото на манастира „Св. Петър“, съществувал тук през IX-X в. Днешната черква е осветена през 1950 г. Построена е върху могилен некропол, като под черковния наос се намира запазна антична гробница (IV –нач. на V в.), в която се спиза по каменни стълби откъм притвора. Върху клоните на вековни дървове са окачени камбаните на манастира. Действаш, мъжки.

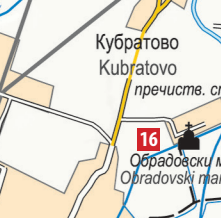
14 Кокалянски манастир „Св. Арх. Михаил“. Намира се на трудно достъпна тераса над пътя за Самоков. Основан през ХIII в. Добива известност като книжовен център през ХVII в. Възстановен през 1858 г. със средствата на игумен Хрисант. Сегашната църква е от 1898 г. Действаш, мъжки.

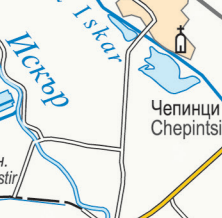
15 Пасарелски манастир „Св. Петър и Павел“. Възниква около съществуващ параклис. Изображенията в преддверието са от 1878 г., а в наоса – от 1880 г. Неobiично е изобразен ктиторът и игумен на манастира Васил Иванов – коленичил в молитвена поза. Стилът е примитивен, фигурите – несъразмерни, колоритът е интензивен с преобладаващо синьо, но добродушен и приятен за око. Отворен само сутрин в празнични дни.

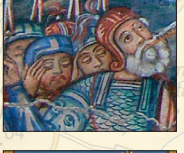
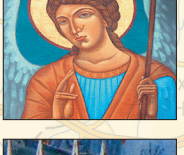
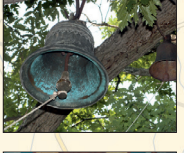
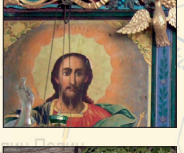
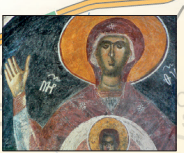
16 Обрадoвски манастир (кв. Бенковски) „Св. Влким. Мина“. Легендата разказва, че манастирът съществува от Античността с 40 параклиса, който постепенно изчезва след Кръстоносните походи и османското нашествие. През 1942 г. до откритите останки от постройката започва строеж на нов храм. В притвора на църквата се пази икона на Св. Мина, която се смята за чудотворна. Действаш, девически.

17 Илиенски манастир „Св. пророк Илия“. Един от малките манастири разположени в полето. При разкопки са открити кости и черепи, свидетелство за масово клане, вероятно, около Кръстоносните походи. В църквата има три етапа на градеж и стенописи: ХI-ХII в., ХIII-XIV в. и ХVII в. Стенописите от последната част са с надписи на български език, а за вероен автор е сочен Св. Пимен Зографски. Притворът е от 1832 г., а зографската работа е на Тома Вишанов от Банската школа. В църквата се служи само на големи празници.

18 Сеславски манастир „Св. Петър и Павел“. Според легендите манастирът е основан през Х в., на място където Св. Иван Рилски е живял преди да се оттегли в Рила. Днешният храм датира от 1885 г. Великолепните икони са дело на самоковските майстори Иван и Никола Доспевски. През 1928 г. манастирът е предаден във владение на „Ефория Зограф“, създадена за събиране на дарения за манастира „Св. Георги Зограф“ в Света гора, Атон (Гърция). Действаш.

ХРАМОВЕ НА РЕЛИГИИТЕ В СОФИЯ

1 Църква „Св. Петка Самарджийска“. Построена в края на XVI в. върху основите на римска култова сграда. Посветена е на Св. Петка Епипатска, българска свещица, покровителка на еснафа на производителите на самари. Най-интересни са стенописите от края на XVI век, дело на зограф от Атонската школа. По време на режима е превърната в музей, а от 1992 година отново е действащ храм.

2 Църква „Св. Николай Мирликийски“. Построена през XIII в. от севастократор Калоян. През Възраждането няколкократно е обновявана. През 1944 г. е разрушена от бомбардировките, а след войната е възстановена като параклис. Има много хубав резбован иконостас.

3 Църква „Св. Петка-Параскева Българска“. Построена през XIII в. като част от резиденцията на севастоктор Калоян, изобразен в боянската църква, върху останки от античен дворецов комплекс. При превземането на града османците я разрушават. През 1578 г. вече е възстановена. През 1930 г. е вградена в новата сграда на Софийската митрополия.

4 Ротондата „Св. Георги Победоносец“ е най-старата почти напълно запазена сграда в града. Построена е като част от античен обществен комплекс през IV век от самия император Константин. Частично са запазени пет слоя стенописи и един орнаментален от времето, когато сградата е превърната от турците

в джамия. Изображението на Архангел Михаил, изписано през X век в източната страна на свода впечатлява с изразната си сила. След бомбардировките през 1944 наоколо се разкриват останки на сгради от антична Сердика. Последвалото монументално строителство на Правителствен комплекс прекъсва визуалната връзка на храма с останалата част от града. Патронен храм на Българската войска, в нея ритуално се освещават бойните знамена.

5 Катедра на Софийската митрополия „Св. Неделя“. Според историците църква на това място е построена към X в. През 1460 г. по време на чумна епидемия тук са пренесени мощите на сръбския крал Св. Стефан Урош II Милутин (1262-1321). През 1863 г. е завършена нова сграда, с внушителен позлатен иконостас. Царските икони в него са дело на Станислав Доспевски. На 16 април 1925 г. при терористичен акт срещу цар Борис III, църквата е почти напълно разрушена. Загиват над 100 граждани. Построена е отново по проект на арх. Иван Васильов и е осветена през 1936 г. Пред южния престол е поставена ракла с мощите на Св. Стефан. Стенописите (1971-1973) са дело на екип с ръководител Н. Ростовцев, но най-хубавите - са от ръката на българския художник Карл Йорданов. Сега църквата е катедрален храм на Светата Софийска Митрополия, а в рамките на комплекса от сгради наоколо се намира сградата на Богословския факултет и Църковно-историческия музей.

6 Църква „Св. Кирил и Методий“. Построена по проект на арх. Николай Торбов (1896-1909). Стенописи има само в централния купол, но църквата притежава ценен иконостас и амвон, изработени в най-добрите традиции на Тревненската школа от Г. Марангозов, Т. Славков и техния екип. Храмът доминира със своята архитектура най-живописния софийски пазар – Женския.

7 Църква „Св. Никола Софийски“. През 1555 г. обучарят Никола е убит с камъни от озверяла тълпа мохамедани, а тялото му е изгорено. На това място създава впечатление за гигантска люковидна и е едно от най-големите архитектурни съкровища на столицата. Църквата не е била изписана отвътре, но има забележителен иконостас, също и чудесна акустика.

8 Църква „Св. Параскева“ (Нова). Посветена е на Св. Параскева, живяла като отшелница и лечителка през XI в. в Тракия. През 1238 г. при управлението на цар Иван Асен II мощите ѝ са пренесени в столицата Търново, а след идване-

то на османците - в Яш (Румъния). Една от най-почитаните български свещици. Храмът на ул. „Бенковски“ е осветен през 1930 г. и е дело на арх. Антон Торбов. Създава впечатление за гигантска люковидна и е едно от най-големите архитектурни съкровища на столицата. Църквата не е била изписана отвътре, но има забележителен иконостас, също и чудесна акустика.

9 Църква „Св. София“. Малко градове в Европа могат да се похвалят с толкова стар и величествен храм като тази раннохристиянска църква, издигната в края на V в. и завършена през VI в. Патрон на църквата е библейският образ на „Божествената премъдрост“, пояснен в Стария Завет. Под нея лежат прекрасни мозайки на още по-стара базилика, където през 343 г. се провежда църковен Седмочисленици събор; заедно с некрополта те са обект на реставрация в момента. През средните векове храмът служи за митрополитска църква, а в края на XVI в. османците го превръщат в джамия. Свещената сграда оцелява и след две разрушителни земетресения през XIX в., а през 1900 г. е преосветена и в нея отново се отслужват литургии. В хода на вековете храмът става неизменно свързано с паметта на града, че от XIV в. с името му – София – започват да наричат и самия град, а образът му стои в герба на столицата, създаден в началото на XX в. от Х. Тачев.

10 Храм-паметник „Св. Александър Невски“. Първата копка е направена от княз А. Батемберг през 1882 г. Строенят започва реално през 1904 г., завършен е през 1912 г., а освещаването става едва през 1924 г. Еквите от архитектурни композиции са дело на общо 24 руски и български художници. Фасадите са облицовани с вранчани камък, а за вътрешността са използвани мрамор от Сиена и Карара, бразилски оникс, алабастър и други. Особеният статут на храма не позволява извършването тук на граждански потреби. Изключения са направени за венчавката на цар Борис III, за опелото на царя през 1943 г., на патриарх Кирил и на оперния бас Борис Христов. По време на режима, достъпът до тържествените служби имала само номенклатурата. В Крптата на катедралния храм е изложена една от най-представителните в света колекции от православна иконопис и изкуство - над 200 български икони, фрески и църковна утвар.

11 Църква „Св. Седмочисленици“. Върху основите на съборната църква на някога съществували в София манастир „Св. Иван Рилски“, през 1528, при управлението на султан Сюлейман I Великолепни е издигната монументална джамия, наречена „Имарет“. Популярното ѝ название „Черната джамия“ идва от облицованото с черен мрамор минаре. В общественото съзнание е свързана и с използването ѝ като политически затвор след 1878 г. По инициатива на министър-председателя Петко Каравелов джамията е преустроена в църква през 1901-1903 г. по проект на архитектите И. Милавов и П. Момчилов. Изписването на храма завършва през 1966 г.

12 Католическа катедрала „Св. Йосиф“. През 1878 г. започва строеж на малка църква със средства дарени от австрийския император Франц Йосиф II. През 1944 г. тя е разрушена от бомбардировка. Събраните средства за възстановяване на храма изчезват при комунистическата власт. При посещението на папа Йоан Павел II в България през 2002 г. се освещава полагането на първия камък за строежа на новата катедрала. Проектът е на архитектите К. Пеев и С. Янев. Катедралата е осветена през 2006 г., оборудвана е с органи и е най-голямата в България. Пред катедралата се намира статуята на блажения папа Йоан XXIII, която е осветена от папа Йоан Павел II.

13 Централната софийска синагога. Това е третата по-големина синагога в Европа. Завършена през 1909 г., по проект на придворния архитект Фридрих Грюнангер. Сградата е шедьовър на архитектурата, демонстрация на уникален синтез от мавритански и византийски стилови черти. Особено пищен е интериорът, чието декоративно решение се дължи на Харалампи Тачев. Отварянето и в нея редовно се провеждат религиозни служби, освен в периода 1943-1944 г., когато повечето евреи от София са депортирани в провинцията. Освен молитвената зала, в Синагогата се помещава и офисът на Централния изraelитяски духовен съвет, както и Еврейският исторически музей, който предлага и беседа за Холокоста и за усилията на българския политически елит и православната общност за спасяването на над 50 000 евреи.

14 Баня Баши Джамия. Името на джамията, което означава „при банята“, подсказва принадлежността ѝ към някогашния турски комплекс, в който влиза и красивата мраморна постройка на минарелната баня. Построена е по проект на най-изтъкнатия архитект в историята на Османската империя Мимар Синан, със средства на богатия съдия Молла Сейфуллах в памет на починалата му съпруга през 1566-1567 г. Стените ѝ са издигнати от дялан камък, като между каменните редове са поставени редове червени тухли. Централният купол е покрит с оловни пластини. Събира до 1200 души на големите ислямски празници.

15 Сградата на МИНЕРАЛНАТА БАНЯ с Музей на София

16 Католическа църква по източен обряд „Успение Богородично“. През 1860 г. папа Пий IX приема присъединяването на група българи към Католическата църква, а през 1926 г. се създава Апостолическа екзархия със седалище София. Църквата „Успение Богородично“ е построена през 1924 г. с цел да отговори на верските нужди на католиците от източен обряд. В нея е служил монах Анджело Ронкали – по-късно папа Йоан XXIII. Това е първата железобетонна църква в София. Стенописите са на художниците Кожухаров и Сотиров, а дърворезбите – на Т. Христов. През 1970-1972 художникът С. Изов стенописва интериора на църквата. В рамките на храмовия комплекс се намира и Апостолическата екзархия.

17 Църква „Св. Франциск от Асизи“ към манастира на братята кармелити. Датира от 1899 г. Сестрите кармелитки се установяват в малки къщи около нея през 1940 г. През 1952 г., при гоненията над католическото духовенство, сестрите са подложени на преследване. Днес църквата се стопанисва от орден на братята кармелити, отслужващи католическа литургия по византийско-славянски обряд.

18 Руска църква „Св. Николай Чудотворец“. Храм-подворие на Московската патриаршия изпълнен изцяло в автонтонния руски „шатровиден“ стил. Построен е в периода 1912-1914 г. по проект на арх. М. Преображенски. Стенописите са дело на известните руски иконописци Пиримови, Веснецови и Ростовцев. Забележителен е иконостасът – копия на този от Владимирския събор в Киев. В крптата е положен саркофагът на архиепископ Серафим Соболев, руски духовник и лечител, основател на Княжевския манастир „Покров Богородичен“. Вярата в неговите чудотворни сили е голяма, затова богомолци оставят при ковчегата молитвени писма, с надежда за застъпничество.

19 Църква „Св. Георги Победоносец“. Построена 1899-1909 г. по проект на арх. Алексис Навев. Осветена е през 1918 г. Освен с архитектурните си достойнства, църквата привлича и творбите на четирима знаменити резбари от различни школи и поколения. Последните стенописи са от 2002 г.

20 Първа евангелска съборна църква. Началото на евангелското богослужение в България е поставено през 1864 г. Сградата е построена през 1889 г., разрушена по време на бомбардировките и възстановена в оригиналния си вид след войната. В началото на XX в. към църквата е основано евангелско сиропиталище, закрито от режима през 1948 г. Тази църква е начело на Съюза на Евангелските Съборни Църкви, която като организация представлява първите евангелски църкви в България.

21 Румънска църква „Св. Троица“. Подворие на Румънската патриаршия. Построена през 1901-1908 г. с дарения на румънската общност в България и румънската държава. Архитектът Фридрих Грюнангер, който по същото време строи и Синагогата, следва стила на румънските църкви от XIX в. Богатата вътрешна украса със стенописи, стълпописи и орнаменти в неовизантийски стил. Дърворезбеният иконостас и прекрасните икони в него, са изработени от румънски художници.

22 Гръцка църква „Св. вмчч. Георги“ към посолството на Република Гърция. Тази трикорабна базилика, дарение от Йоан Космоглу, е построена през 1920 г.

23 Палата на Светия Синод. Седалището на Светия синод на БПЦ е построено през 1910-1912 г. по проект на арх. П. Момчилов и И. Милавов. То включва административни помещения, заседателни зали, параклис „Св. Цар Борис I Михаил“ и жилищно крило. Проектът на богатата фасада украса с майоликовни фризове и мозайки е дело на декоратора Харалампи Тачев. Над входа са изобразени трима борци за църковна независимост – Иларион Макариополски, Авксентий Велешки и Паисий Пловдивски. На бронзовия релеф в градината пред Синаodalната палата още веднъж е почетен образът на екзарх Иларион Макариополски (1812-1875), основател на независимата Българска екзархия през 1870 г.

24 Църква „Покров Богородичен“. Построена през 1922-25 г. Била е замислена от голямата софийска благодетелка Йорданка Филаретова като част от комплекс за бездомни и болни старици. Иконостасът, църковната утвар и иконите в църквата преди това са принадлежали на храма „Св. Пантелеймон“ към Руската болница в Цариград и са ценни произведения на старото руско църковно изкуство.